LV1 LV2 LP2

Aktivera Kursens mål:

- Konstruera en dator mha grindar och programmera denna

Aktivera Förra veckans mål:

- Koppla samman register och ALU till en dataväg
- Minnets uppbyggnad och anslutning till datavägen
- Program och hur detta lagras i minne
- Fatta hur datorn startar och arbetar
- Räknare och mera vippor

Veckans mål:

- Kunna använda instruktionslistan och skriva mycket enkla assemblerprogram
- Studera olika instruktionstyper och adresseringsmoder
- Använda utvecklingsmiljön för FLEX

Maskinprogram i minnet

Adr.		
0C	10	LDB #$23
0D	23	
0E	29	ADDB $F3
0F	F3	
10	02	TFR B,A
11	4F	CMPB #$03
12	03	
13	61	BLO $29
14	13	

Styrsignalgenerering för den databehandlande enheten.

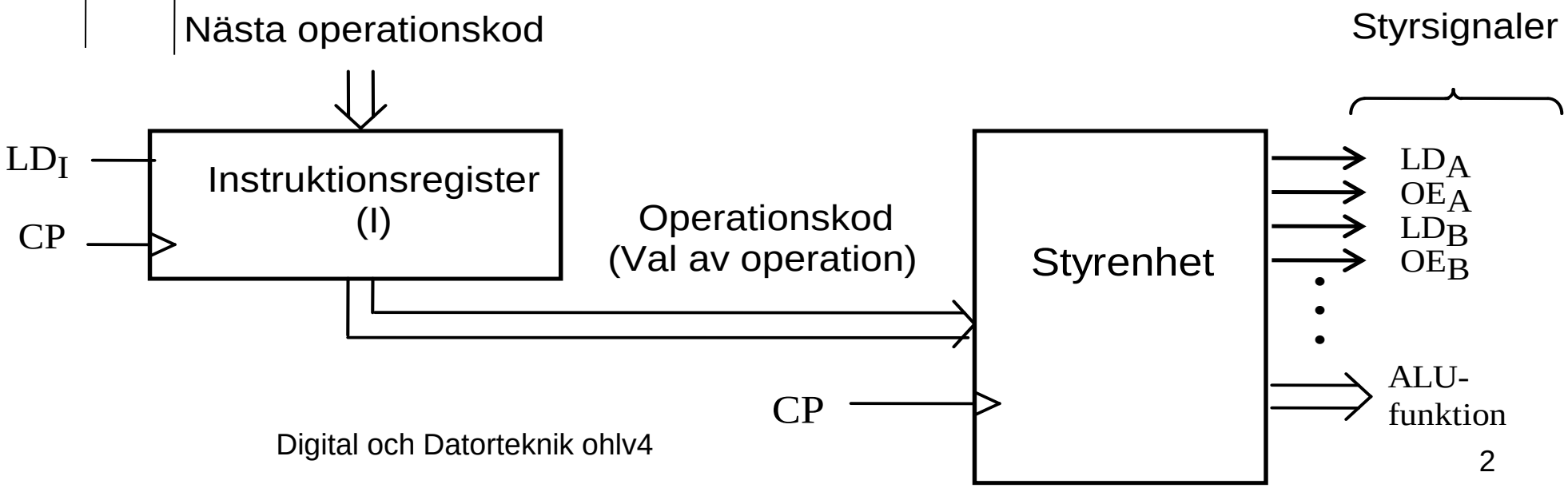

Styrenheten

Arb s 120

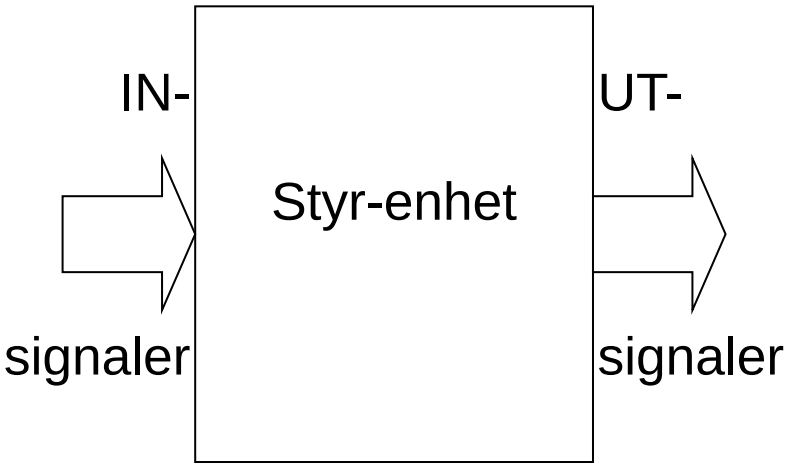

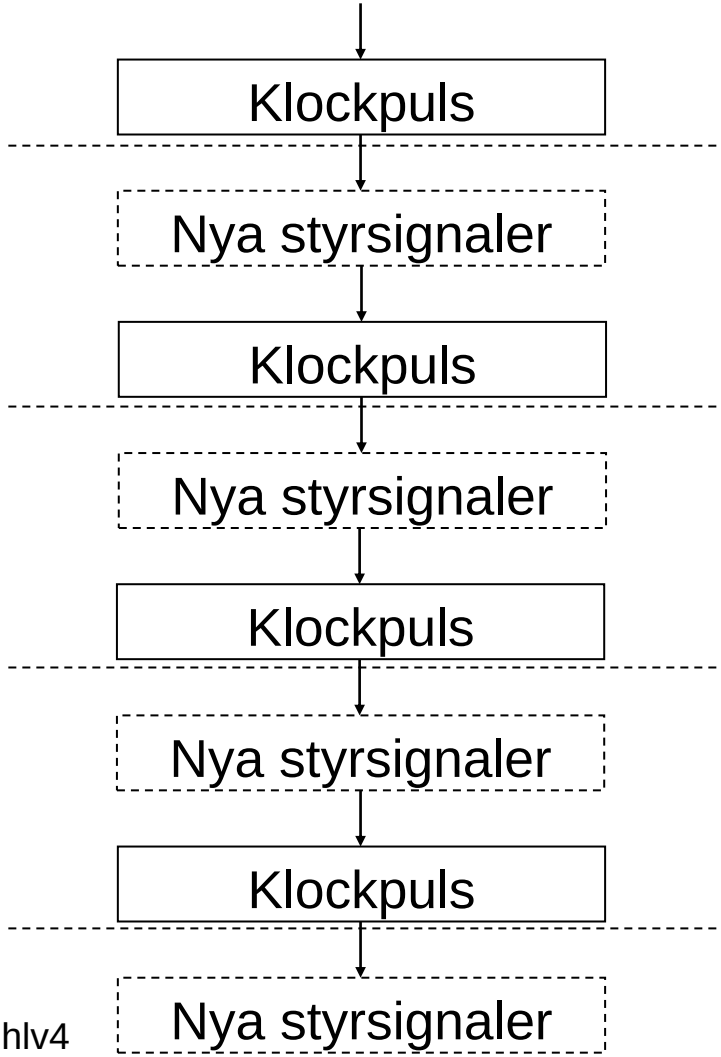

Styrenheten - forts

Arb s 120

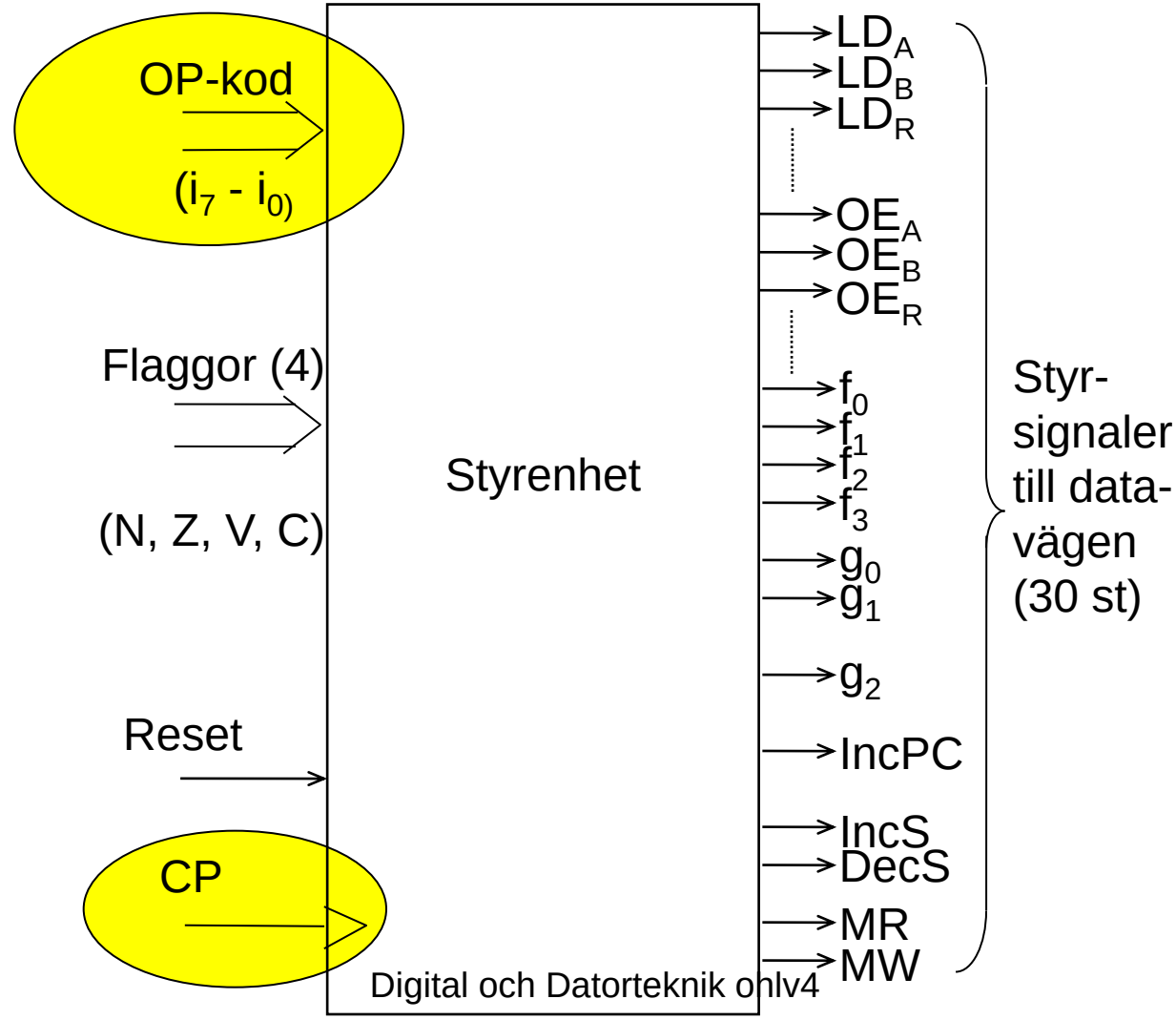

Styrenheten - forts

Arb s 123

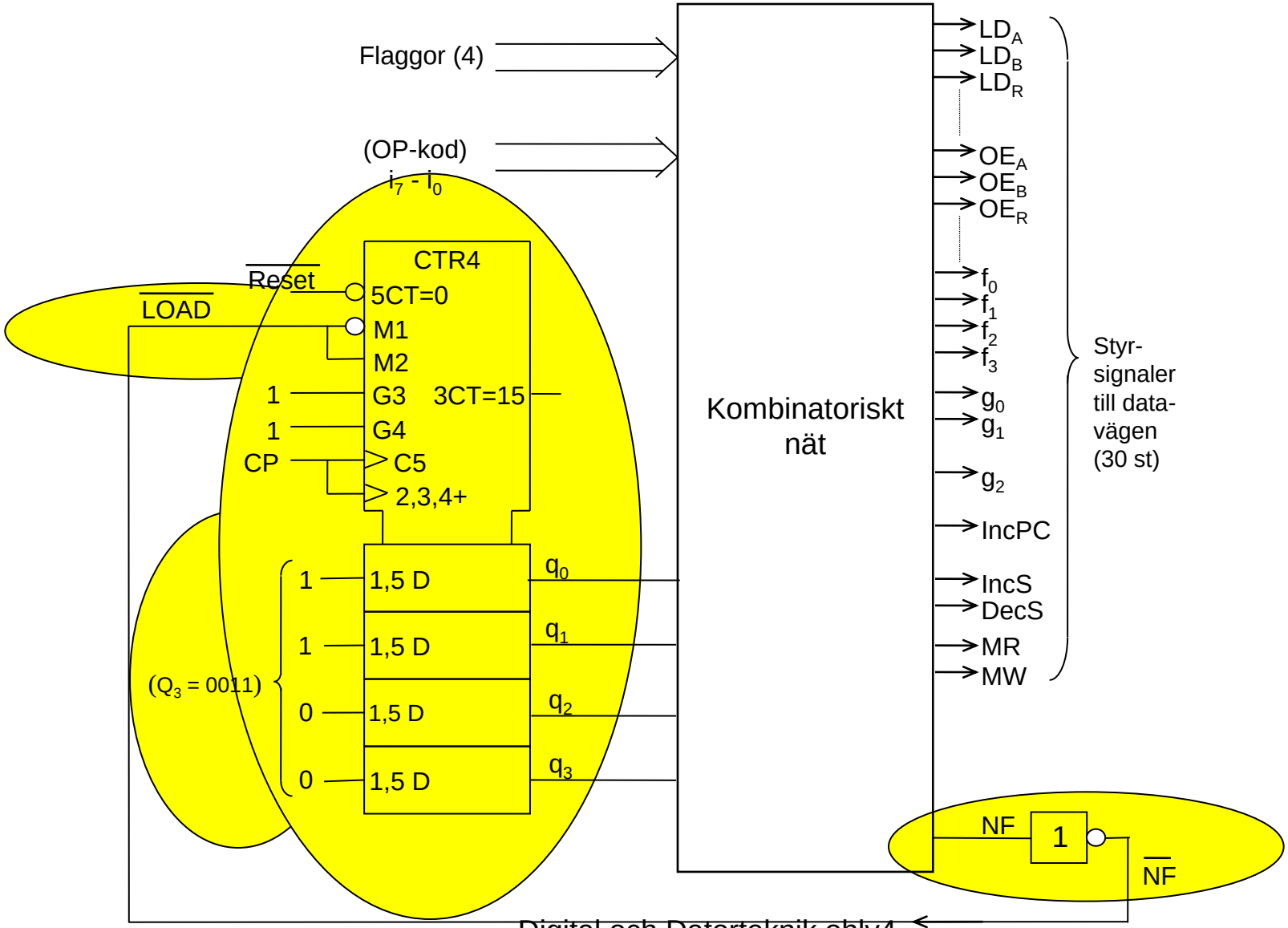

Arb s 124

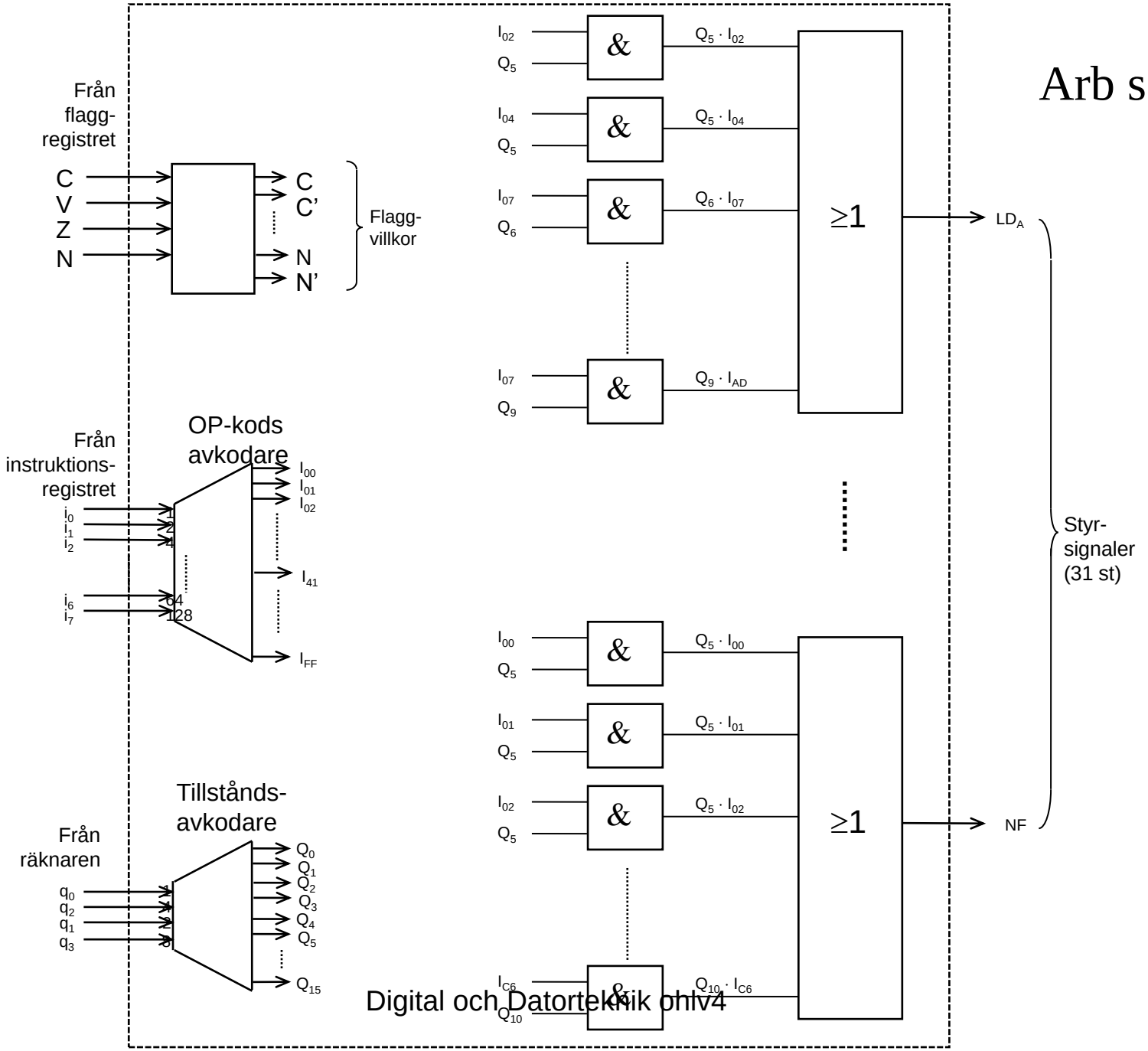
Från flagg-registret
C
V
Z
N
C
C'
N
N'
Flagg-villkor
Från instruktions-registret
OP-kods avkodare
Tillstånds-avkodare
Från räknaren
&
≥1
LD_A
NF
Styr-signaler (31 st)

Styrenheten - forts

Arb s 125

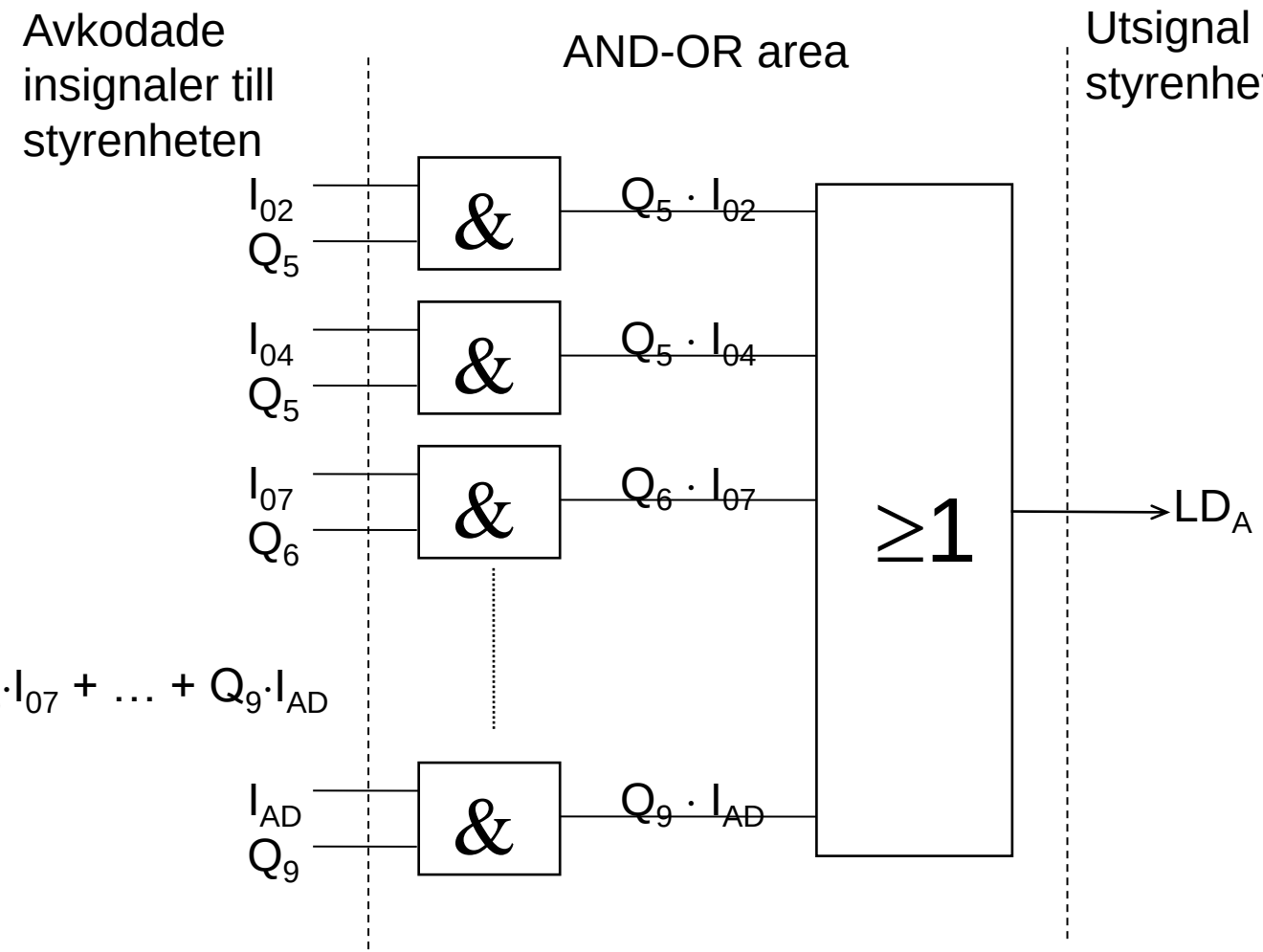

Booleskt uttryck:

$LD_A = Q_5 \cdot I_{02} + Q_5 \cdot I_{04} + Q_6 \cdot I_{07} + \ldots + Q_9 \cdot I_{AD}$

Dagens mål:

- Ext 20

Fokus på...

Dagens mål: Du ska kunna…

- Kunna använda instruktionslistan och
  - handassemblera / disassemblera program
- Kunna använda olika adreseringsmoder

Läs smart!
Lär dig mer!

Processorns arbetssätt - RESET

Arb s 95

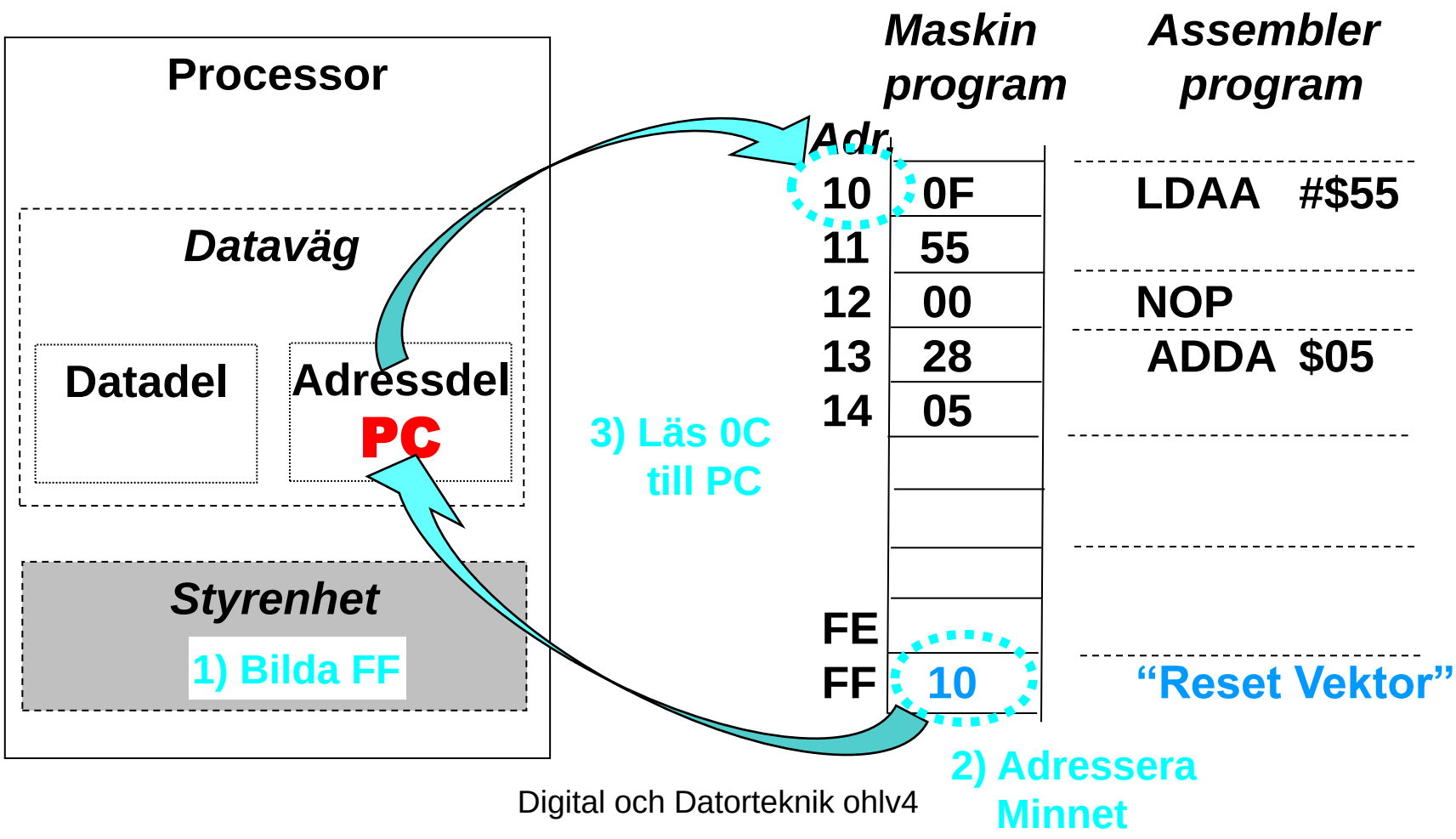

Processorns arbetssätt - RESET

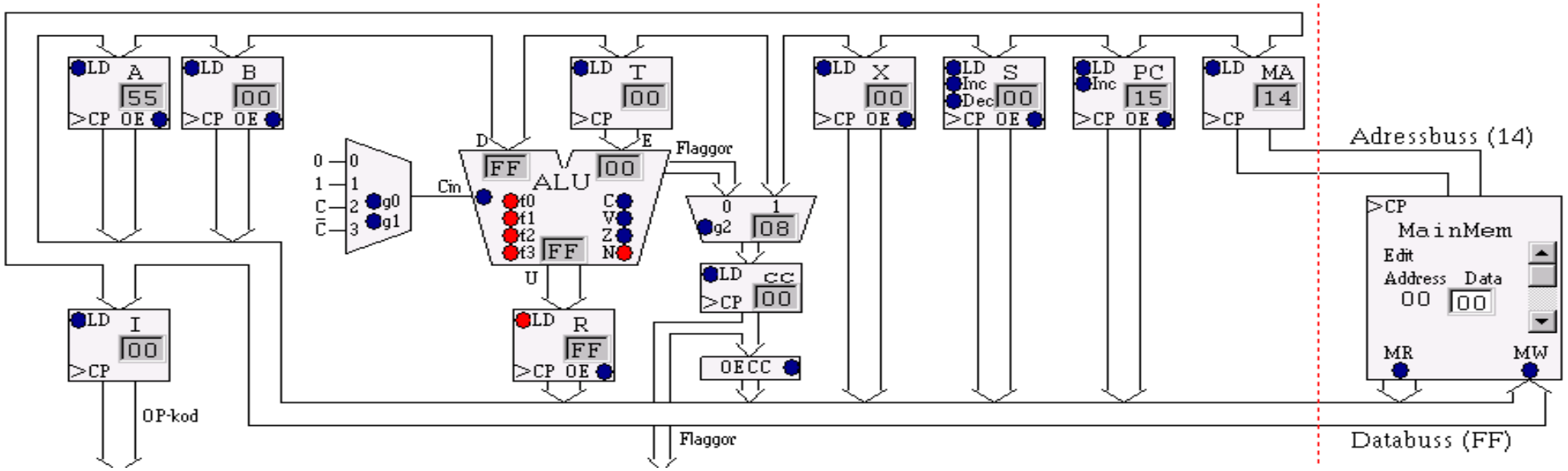

State	RTN-	Styrsignaler	Kommentar
0	$FF_{16} \rightarrow R$	ALU-fkn = F_{16}, LD_R=1.	ALU-funktionen väljs så att talet FF finns på ALU:ns utgång. Laddingången på R-registret ettställs så att utvärdet från ALU'n (FF) laddas i R-registret vid nästa klockpuls.
1	R→MA	OE_R=1, LD_{MA} =1.	Talet FF i R-registret kopplas ut på bussen. Bussinnehållet laddas i minnesadressregistret vid nästa klockpuls.
2	M→PC	MR=1, LD_{PC} =1.	Minnesinnehållet på adressen FF läses. Det dataord som läses placeras i PC vid nästa klockpuls. Nästa klockcykel skall vara den första i FETCH-sekvensen.

(Start-tillstånd för RESET-fas)

Processorns arbetssätt - RESET

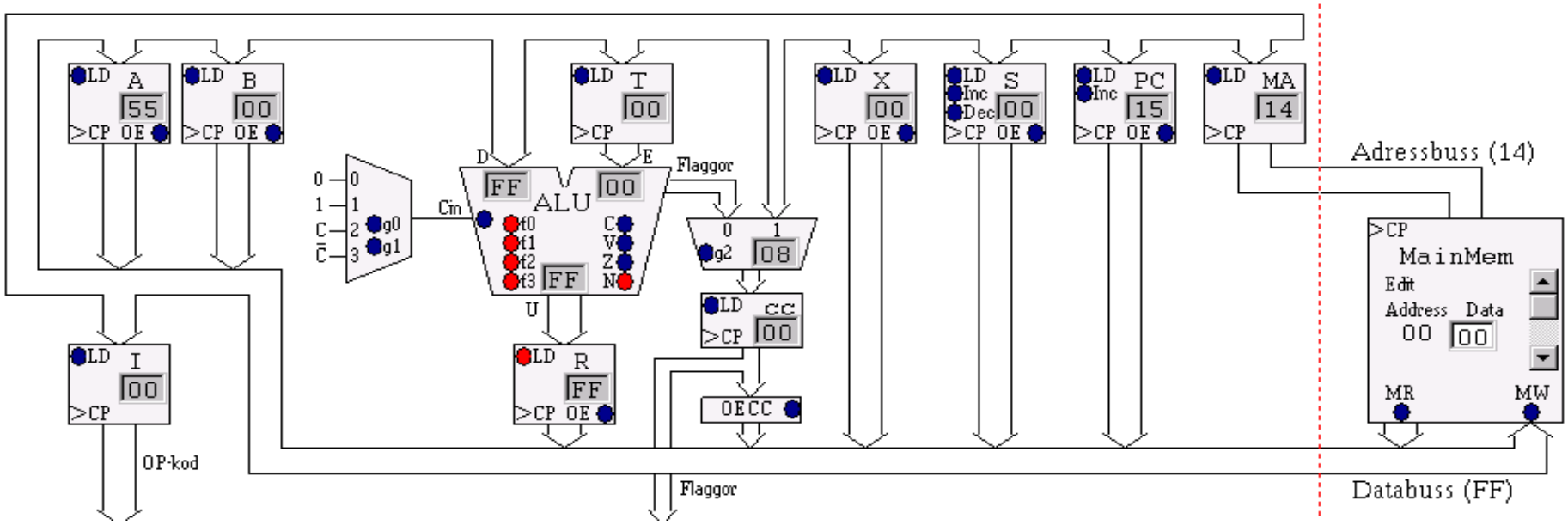

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q_0	Q_0	$FF_{16} \rightarrow R$	f_3, f_2, f_1, f_0, LD_R
Q_1	Q_1	$R \rightarrow MA$	OE_R, LD_{MA}
Q_2	Q_2	$M \rightarrow PC$	MR, LD_{PC}

Processorns arbetssätt - FETCH

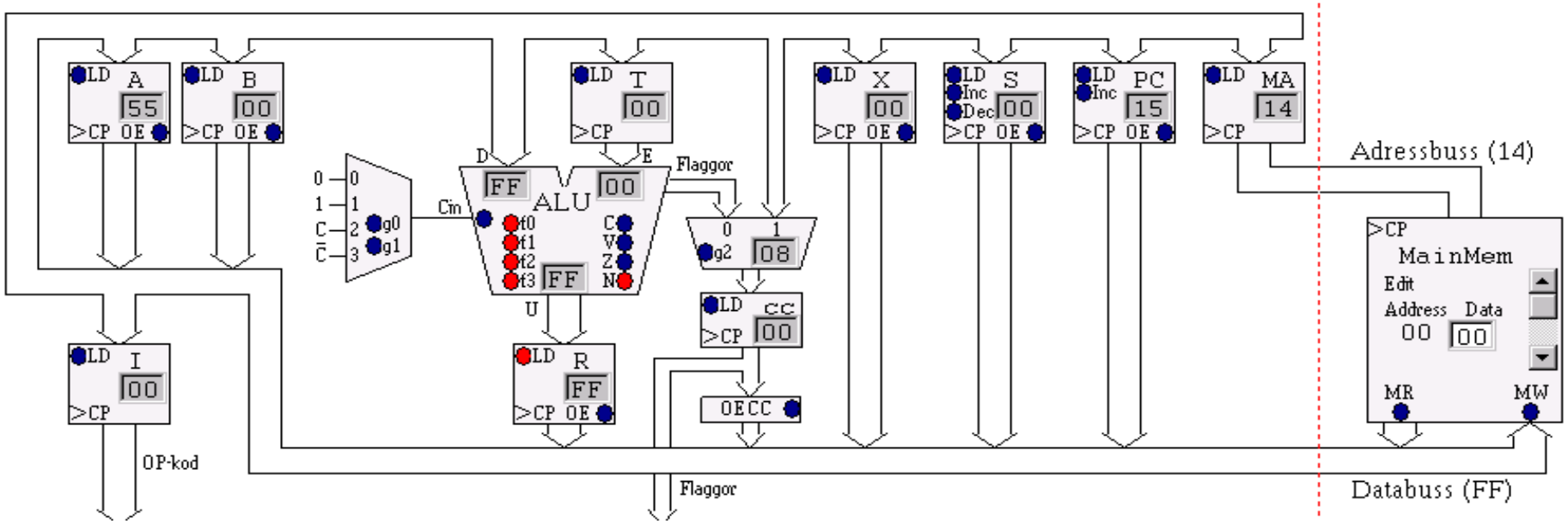

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q_3	Q_3	PC→MA PC+1→PC	OE_{PC}, LD_{MA} IncPC
Q_4	Q_4	M→I	MR, LD_I

Fokus på...

Dagens mål: Du ska kunna…

- Implementera ….
  - RESET i styrenheten
  - FETCH i styrenheten
  - **LDA #Data**
  - **INCA styrenheten**
- Kunna använda instruktionslistan och
  - handassemblera / disassemblera program
- Kunna använda olika adreseringsmoder

Läs smart!
Lär dig mer!

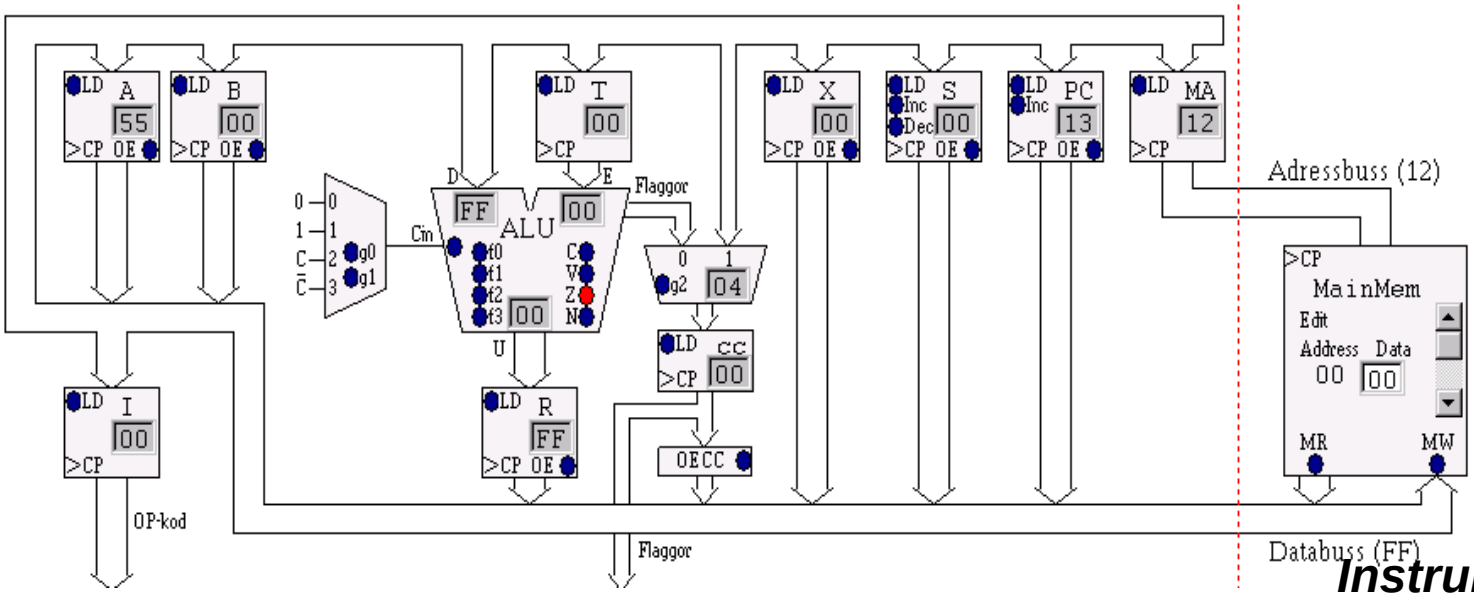

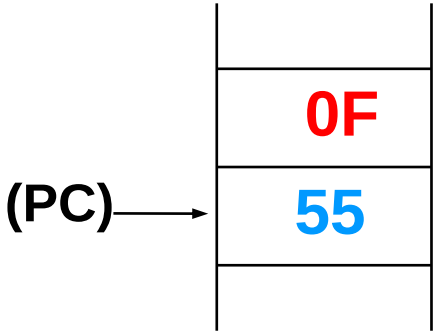

Instruktion: ***Format:***

LDAA #Data **Ord1: OP-kod**

(LDAA #$55) **Ord2: Data**

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q_5	$Q_5 * I_{0F}$	PC→MA PC+1→PC	OE_{PC}, LD_{MA} IncPC
Q_6	$Q_6 * I_{0F}$	M→A	MR, LD_A, NF

Att implementera…

Arb s 130

Instruktionslistan; ant byte Ant klock Flaggor OP-kod
Rita fig (Instrux i minnet – data/adressoperand – ingen Operand)

EXECUTE för INCA: (OP-kod = 41_{16})

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q_5	$Q_5 \cdot I_{41}$		
Q_6	$Q_6 \cdot I_{41}$		

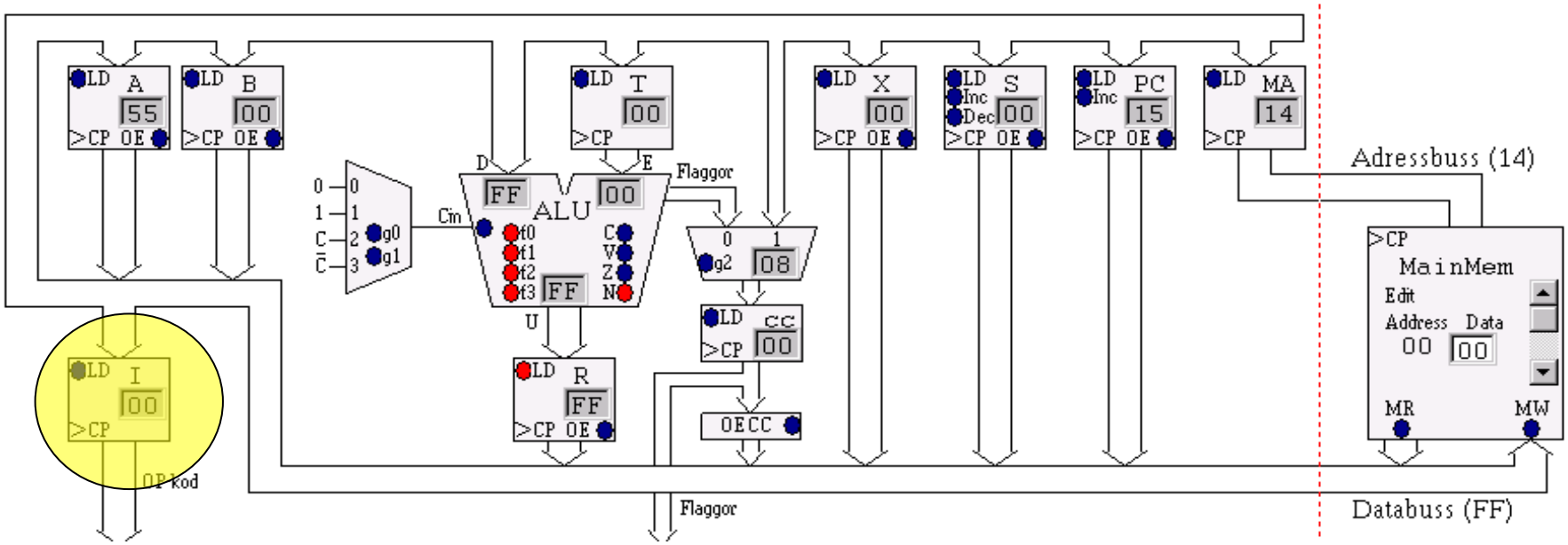

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Instruktionsnr (OP-kod) AND State xx			
	I91 * Q5	Y → Z	
	I91 * Q6	Q → P	
	I91 * Q7	W → U	**NF**

LDAB #$23
ADDB $F3

Arbetsgång:

- Knappa in en rad….
- Studera aktiverade signaler…
- Studera bussens värden….
- Ge en klockpuls….
- Kontrollera nya registerinnehåll..

- ***Var det detta jag ville???***

- Knappa in nästa rad, osv.

Fokus på...

Dagens mål: Du ska kunna…

- Implementera ….
  - RESET i styrenheten
  - FETCH i styrenheten
  - LDA #Data
  - INCA styrenheten
- **Kunna använda instruktionslistan** och
  - **handassemblera / disassemblera program**
- **Kunna använda olika adresseringsmoder**

Läs smart!
Lär dig mer!

Adresseringsmoder

Hur hitta "datat" som instruktionen skall jobba på/med

- *Inherent* — *Operanden (data) är inbyggd i Op-koden*

INCA

- *Immediate* — *Operandfältet innehåller data*

LDAA #$12

- *Absolut* — *Operandfältet innehåller adresseen till data*

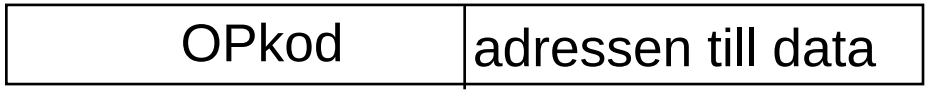

LDAA $12

Handassemblering

Assemblerprogram

```
CLRA
NEGB
SBCB   $0B
LDAA   #$43
```

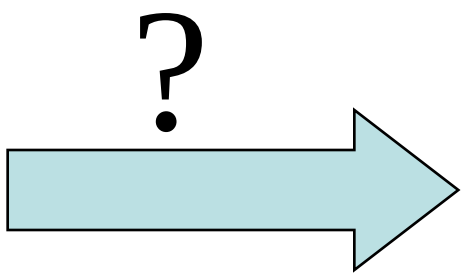

Maskinprogram

Adr	Minne
00h	$47
01h	$39
02h	$35
03h	$0B
.	.
.	.
A6h	$28
A7h	$23
.	.
.	

Disassemblering

Maskinprogram

Adr	Minne
00h	$47
01h	$39
02h	$35
03h	$0B
.	.
.	.
A6h	$28
A7h	$23
.	.
.	

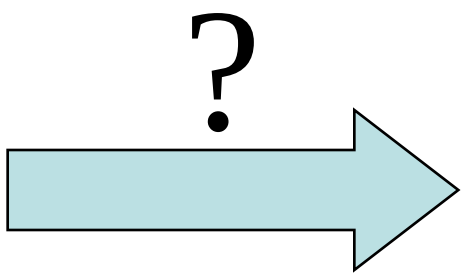

Assemblerprogram

```
CLRA
NEGB
SBCB   $0B
LDAA   #$43
```

Programexempel för FLEX

Addera 4 till talet som finns på minnesadress $1C_{16}$

Programmet skall placeras med start på adress 26_{16}

Programexempel för FLEX
(Pilla med bitar)

Nollställ bit7, ettställ bit0 och invertera bit4
på talet som finns på minnesadress $1E_{16}$

Programmet skall placeras med start på adress 30_{16}

Programexempel för FLEX

Addera talen som finns på minnesadress 20_{16} och 21_{16}.
Placera resultatet på adress 22_{16}

Programmet skall placeras med start på adress 40_{16}

Programexempel för FLEX

Addera de 16-bitars talen P och Q.

P är placerad på minnesadress 20_{16} och 21_{16}.
Q är placerad på minnesadress 22_{16} och 23_{16}.
Placera resultatet på minnesadress 24_{16} och 25_{16}.

Programmet skall placeras med start på adress 50_{16}

Veckans mål:

- Subrutin och Stack
- Utvecklingsmiljö (för FLEX)
- IN- och Utmatning (I/O); In och UT-portar
- Skriva program

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten
- Öva på användning av instruktionslistan
- Utvecklingsmiljön för FLEX

Du ska kunna…

- Adressering via Register X
- Hoppinstruktioner
  - Absoluta hopp JMP
  - Relativa hopp BRA (Branch)
  - Beräkna branch-offset
- Använda delar av utvecklingsmiljön för FLEX
  - Käll-, list- och laddfil
  - Assemblerdirektiv
  - FLEX-datorn
  - IO-Simulatorer

Adressering med register X

Arb s 134

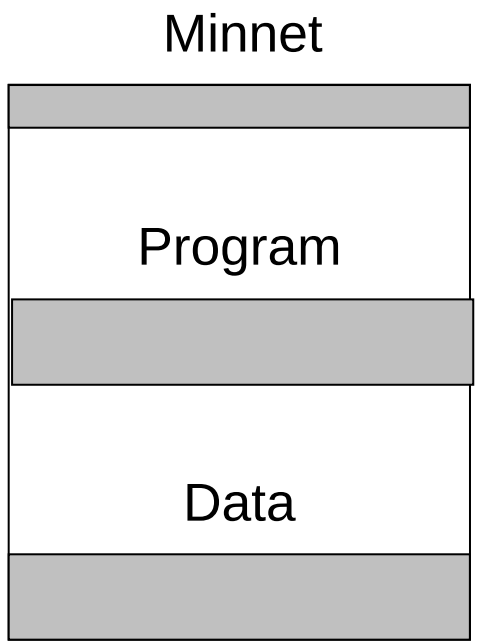

LDAA Adr

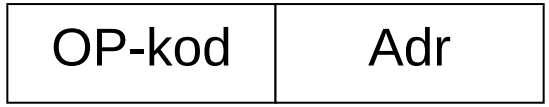

LDAA ,X

Adressering med register X - forts

Alt 1			*Alt 2*		
LDAA	$23	$M(23_{16}) \rightarrow A$	LDX	#$23	$23 \rightarrow X$
			LDAA	,X	$M(X) \rightarrow A$

Adressering med register X - forts

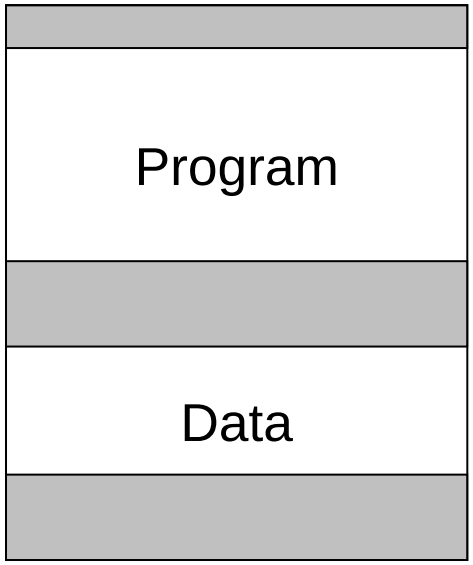

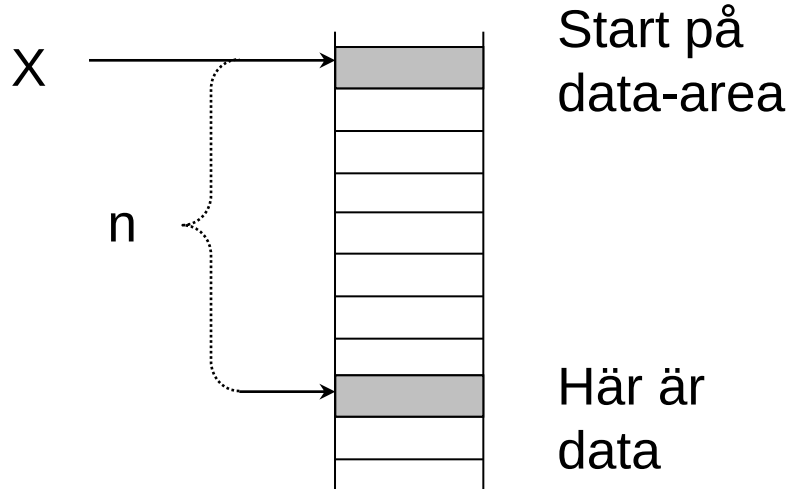

LDAA n,X

OP-kod	n

$M(X+n) \rightarrow A$

Uppgift

Skriv en instruktionssekvens för FLEX-processorn som nollställer bit 3-0 i alla minnesord i adressintervallet [35_{16}, 39_{16}].

Använd X-registret för adressering.

Uppgift 106 - forts

Arb s 136

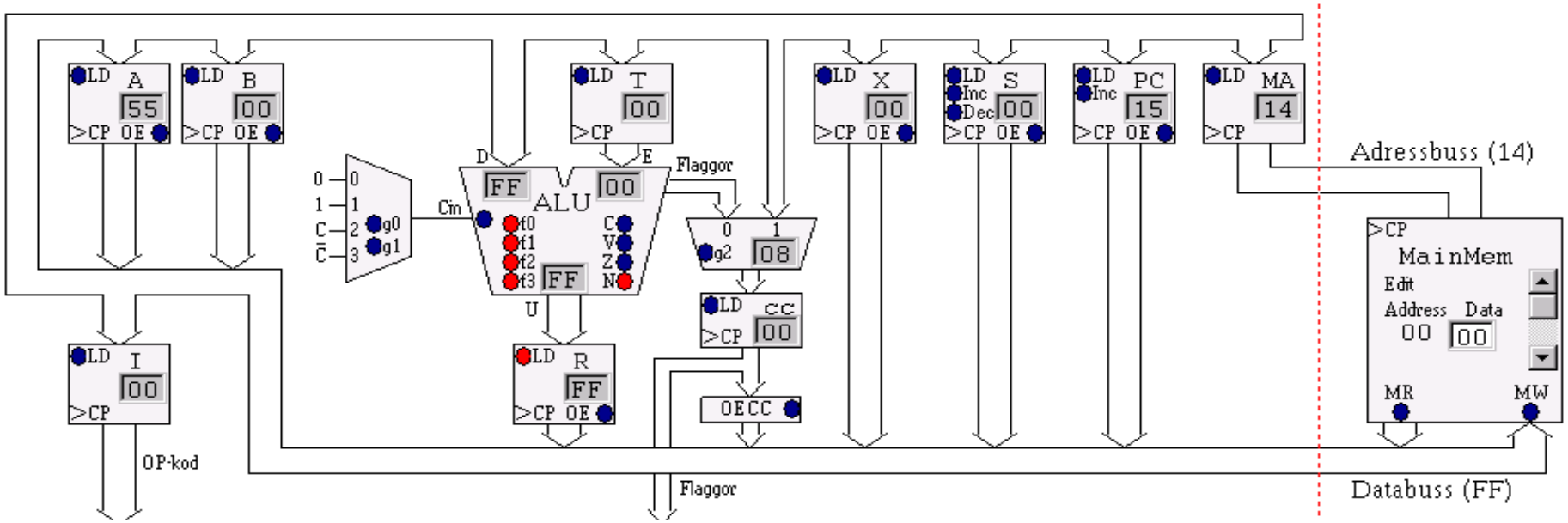

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)

Arbetsgång:

- Knappa in en rad….
- Studera aktiverade signaler…
- Studera bussens värden….
- Ge en klockpuls….
- Kontrollera nya registerinnehåll..

- ***Var det detta jag ville???***

- Knappa in nästa rad, osv.

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten

Du ska kunna…

- Adressering via Register X
- **Hoppinstruktioner**
  - **Absoluta hopp JMP**
  - Relativa hopp BRA (Branch)
  - Beräkna branch-offset
- Använda delar av utvecklingsmiljön för FLEX
  - Käll-, list- och laddfil
  - Assemblerdirektiv
  - FLEX-datorn
  - IO-Simulatorer

Hoppinstruktioner

Arb s 131

Maskinprogram i minnet | *Tillhörande assemblerprogram*

Adr.				
0C	10	LDB	#$23	
0D	23			
0E	29	ADDB	$F3	
0F	F3			
10	02	TFR	B,A	
11	4F	CMPB	#$03	
12	03			
13	61	BLO	$29	
14	13			

Villkorliga-

o

Ovillkorliga-

hopp

Ovillkorliga Hopp -Instruktioner

JMP-Instruktion

JMP Adr

Ex: JMP $A6

OP-kod: $59

Ant. Byte: 2

RTN: EA → PC

EA: Effektiva Adressen

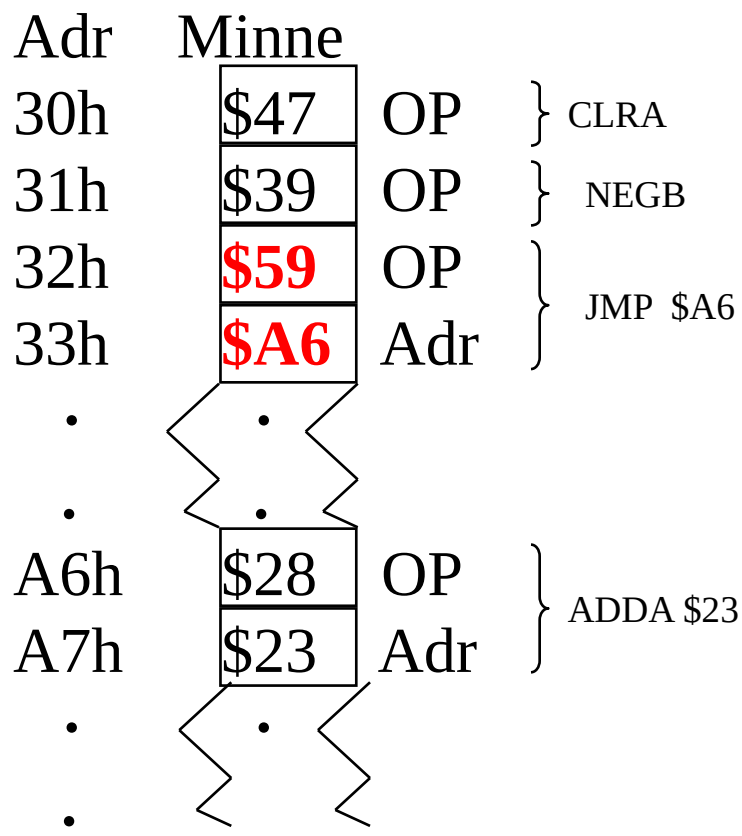

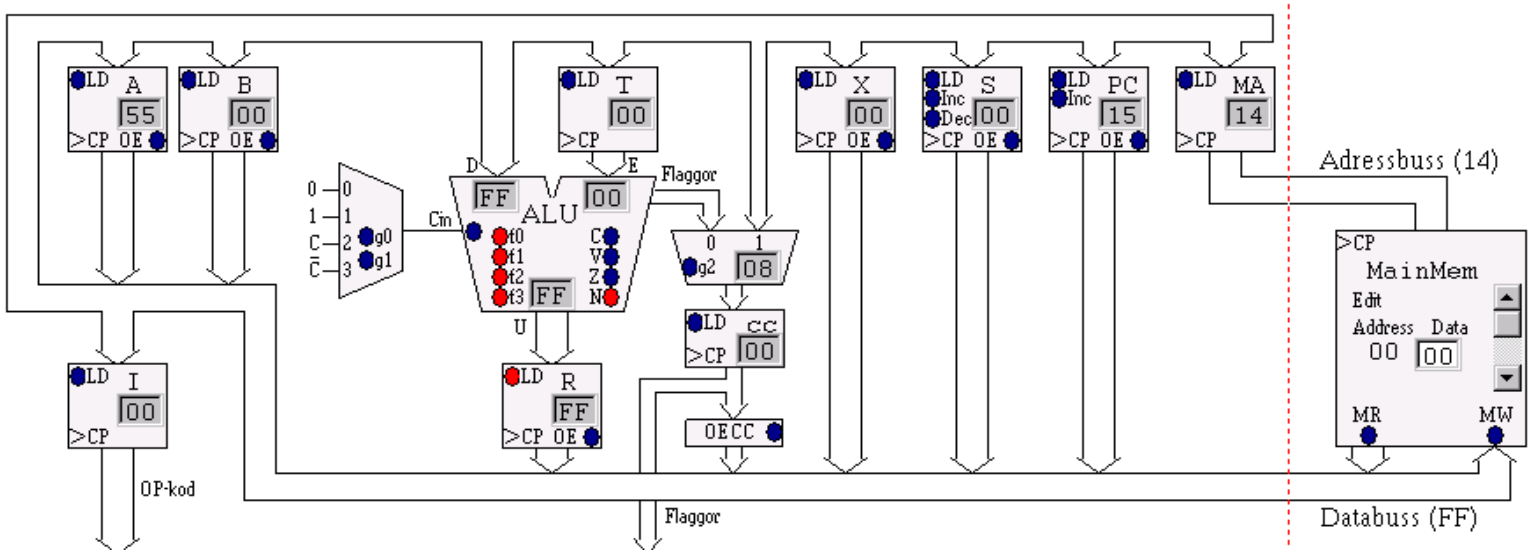

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten

Du ska kunna…

- Adressering via Register X
- Hoppinstruktioner
  - Absoluta hopp JMP
  - **Relativa hopp BRA (Branch)**
  - Beräkna branch-offset
- Använda delar av utvecklingsmiljön för FLEX
  - Käll-, list- och laddfil
  - Assemblerdirektiv
  - FLEX-datorn
  - IO-Simulatorer

Läs smart!
Lär dig mer!

Relativa hopp

Arb s 140

Instruktionsformat

JMP Adr

OP-kod	Adr

RTN-beskrivning:

Adr → PC

Instruktionsformat

BRA Adr

OP-kod	Offset

Minnes Adress	Instruktioner i minnet
k	Maskininstruktion i
k+1	Maskininstruktion i+1
k+2	Maskininstruktion i+2
k+3	Maskininstruktion i+2
k+4	Maskininstruktion i+3
k+5	Maskininstruktion i+3
k+6	Maskininstruktion i+4
k+7	Maskininstruktion i+4
k+8	Maskininstruktion i+5
k+9	Maskininstruktion i+6
k+A	Maskininstruktion i+6

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten

Du ska kunna…

- Adressering via Register X
- Hoppinstruktioner
  - Absoluta hopp JMP
  - Relativa hopp BRA (Branch)
  - **Beräkna branch-offset**
- Använda delar av utvecklingsmiljön för FLEX
  - Käll-, list- och laddfil
  - Assemblerdirektiv
  - FLEX-datorn
  - IO-Simulatorer

Läs smart!
Lär dig mer!

Uppgift 110 - forts

Arb s 141

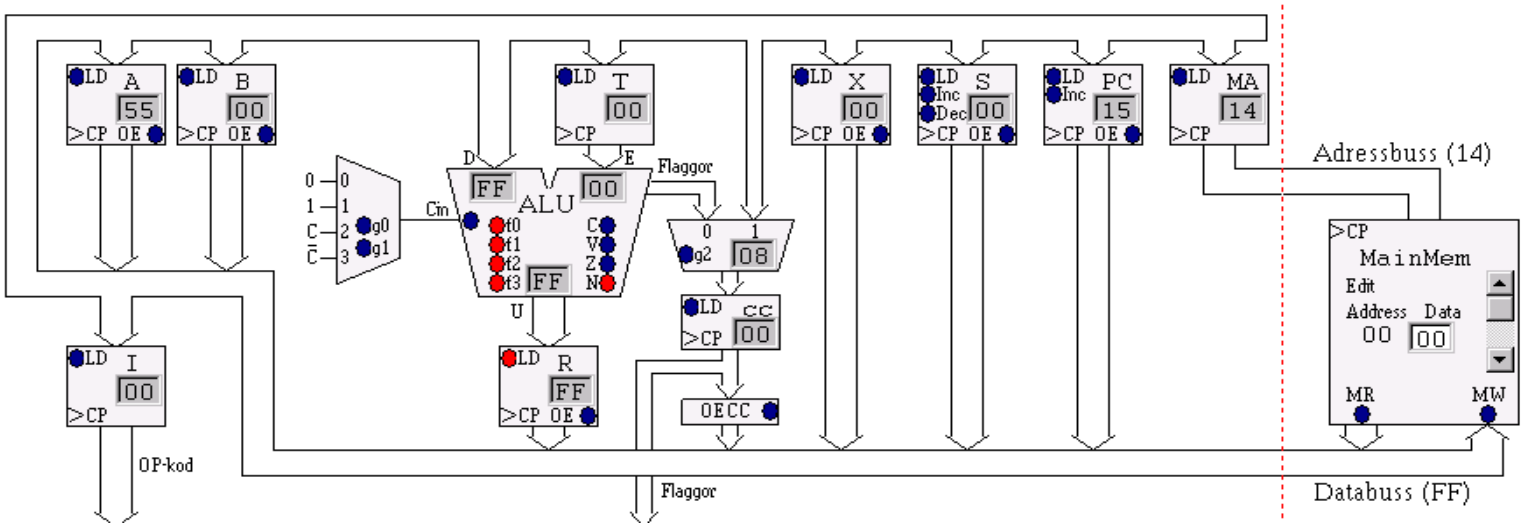

Tillstånd	Summaterm	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten

Du ska kunna…

- Adressering via Register X
- Hoppinstruktioner
  - Absoluta hopp JMP
  - Relativa hopp BRA (Branch)
  - Beräkna branch-offset
- **Utvecklingsmiljö.**
  - **Käll-, list- och laddfil**
  - Assemblerdirektiv
  - FLEX-datorn
  - IO-Simulatorer

Läs smart!
Lär dig mer!

Utvecklingsmiljö för FLEX

Arb s 156

En utvecklingsmiljö innehåller:

- ✓**Editor**
  - ○**Textredigering**
- ✓**Assemblator (Översätter till maskinkod)**
  - ○**Assemblerdirektiv (Styrinformation till assemblatorn)**
- ✓**Laddare**
  - ○**Flytta maskinkod från utvecklingssystemet till målsystemet**
- ✓**Simulatorer**
  - ○**Processorn**
  - ○**Minnet**
  - ○**I/O**
- ✓**Hjälpsystem**
  - ○**Instruktionslistor etc. etc.**

ASSEMBLER-PROGRAMMERING

En källfil

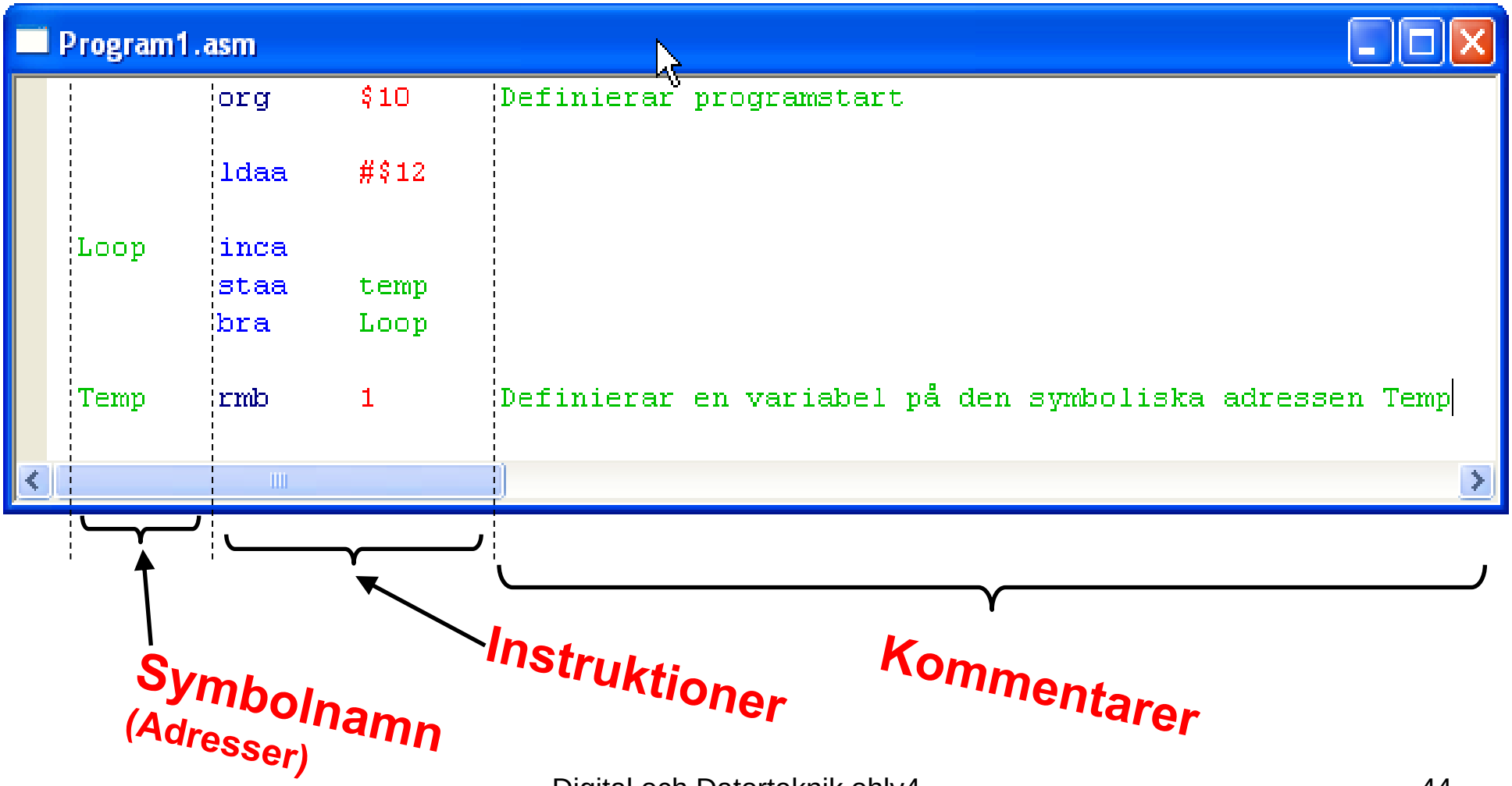
Program1.asm
org $10 Definierar programstart
ldaa #$12
Loop inca
staa temp
bra Loop
Temp rmb 1 Definierar en variabel på den symboliska adressen Temp
Symbolnamn
(Adresser)
Instruktioner
Kommentarer

En laddfil

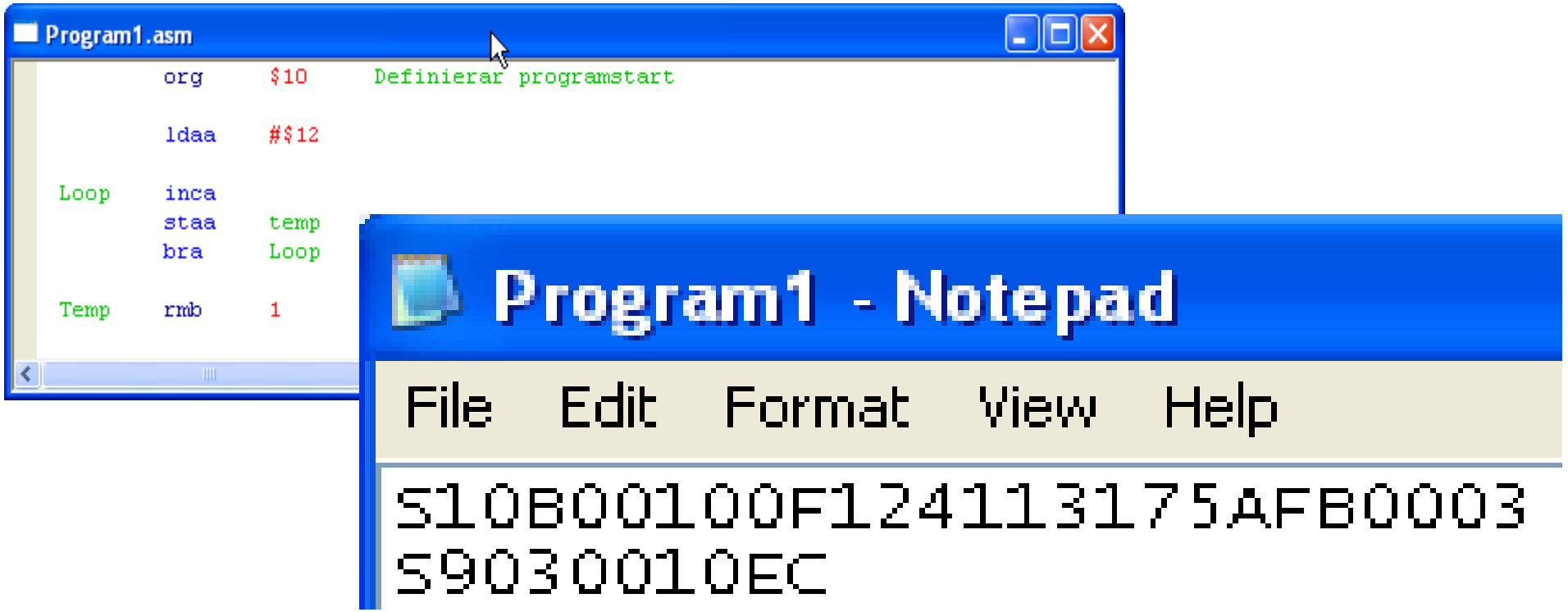
Program1.asm
org $10 Definierar programstart
ldaa #$12
Loop inca
staa temp
bra Loop
Temp rmb 1
Program1 - Notepad
File Edit Format View Help
S10B00100F124113175AFB0003
S9030010EC

En listfil

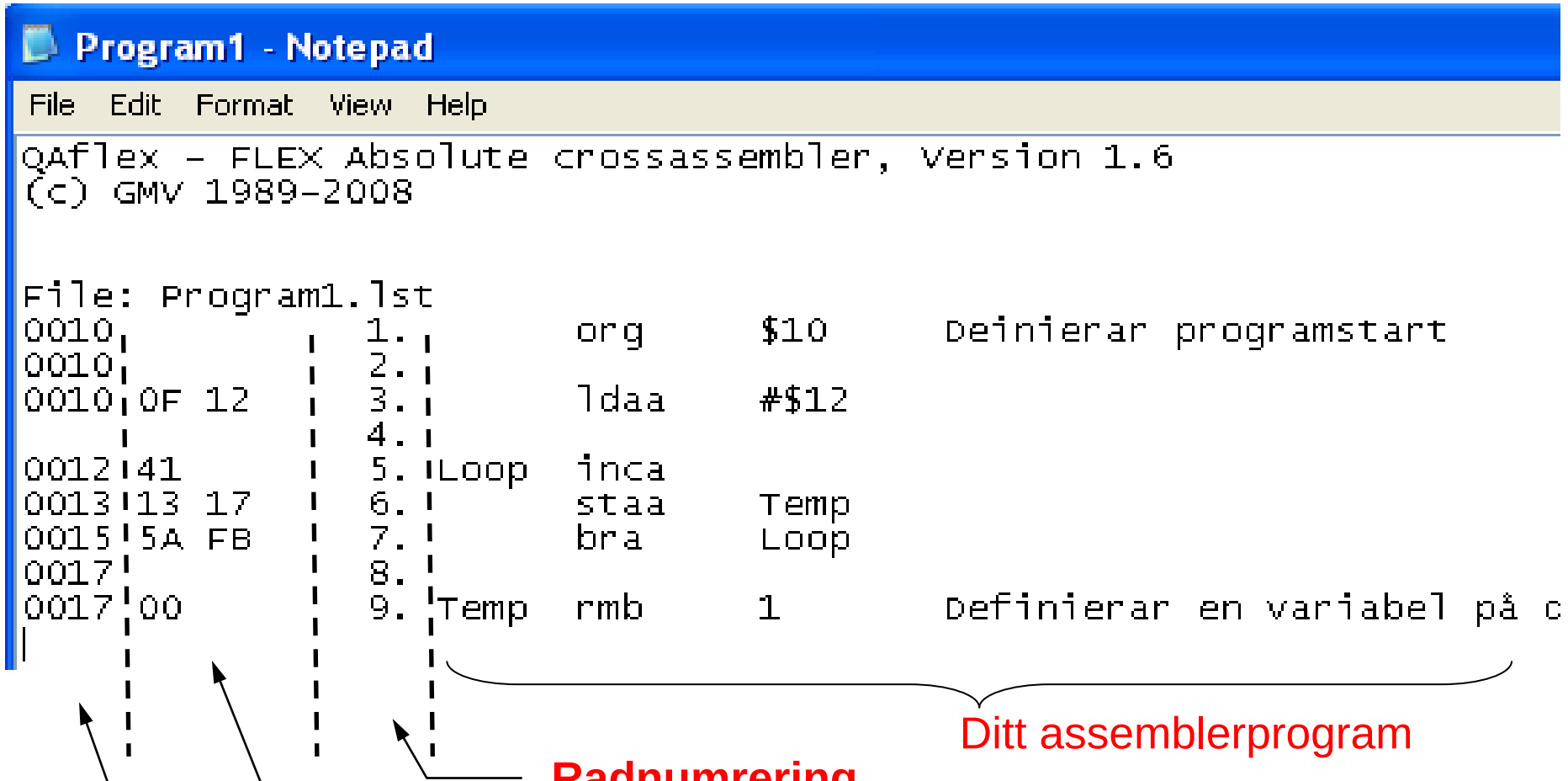
Program1 - Notepad
File Edit Format View Help
QAflex - FLEX Absolute crossassembler, version 1.6
(c) GMV 1989-2008
File: Program1.lst
0010 1. org $10 Deinierar programstart
0010 2.
0010 0F 12 3. ldaa #$12
4.
0012 41 5. Loop inca
0013 13 17 6. staa Temp
0015 5A FB 7. bra Loop
0017 8.
0017 00 9. Temp rmb 1 Definierar en variabel på c
Ditt assemblerprogram
Radnumrering
Maskinprogram
Minnesadress

Appendix C
Instrux List

Assemblatordirektiv

([..] anger valfrihet):

[symbol]	FCB	uttryck[,uttryck[,...]]	(Form Constant Byte)
[symbol]	FDB	uttryck[,uttryck[,...]]	(Form Double Byte)
[symbol]	FCS	"teckensträng“	(Form Constant String)
[symbol]	RMB	uttryck	(Reserve Memory Bytes)
[symbol]	ORG	uttryck	(Origin)
Symbol	EQU	uttryck	(Equate)

```
          org     $20             Önskad startadress=20(16)
AntVarv   equ     4               Definierar konstanten Antal Varv

          ldx     #TabStart       Startadress för tabell
          stx     Place           Initiera Place
          ldaa    1,X+            Läs tal 1
          staa    Value           Initiera Value
          ldab    #AntVarv        Varvräknare
Loop      ldaa    1,X+            Läs tal i
          cmpa    Value           Jämför med Value
          bls     Lower           Hoppa om lägre
          staa    Value             annars spara tal i
          stx     Place               och dess adress
          dec     Place                 och justera Place
Lower     decb                    Sista talet?
          bne     Loop              hoppa om ej sista

Stop      nop                     Dummy-
          bra     Stop             -snurra

          org     $50             Startadress för tabell
TabStart  fcb     $15,15,%00110111,$98,$11        Test värden
Place     rmb     1               Skapar utrymme för Place
Value     rmb     1                     och Value
```

Studera Upg 122

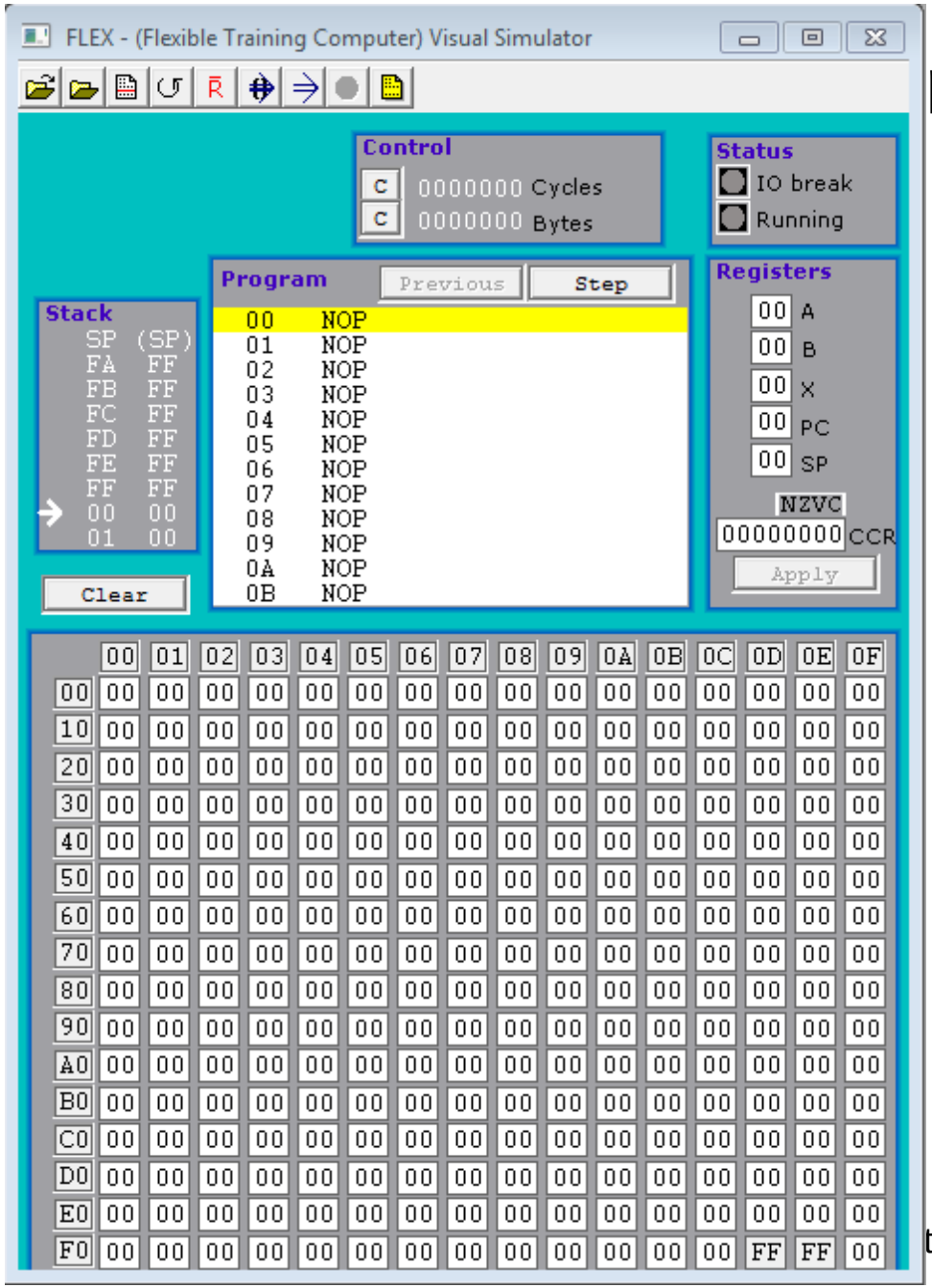

rn - forts

Arb s 146

I/O-simulator

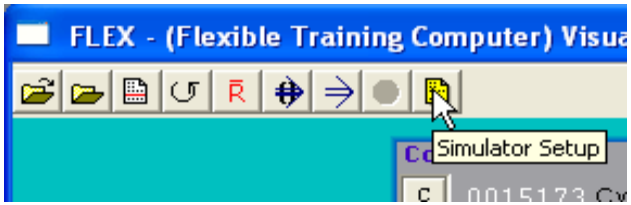

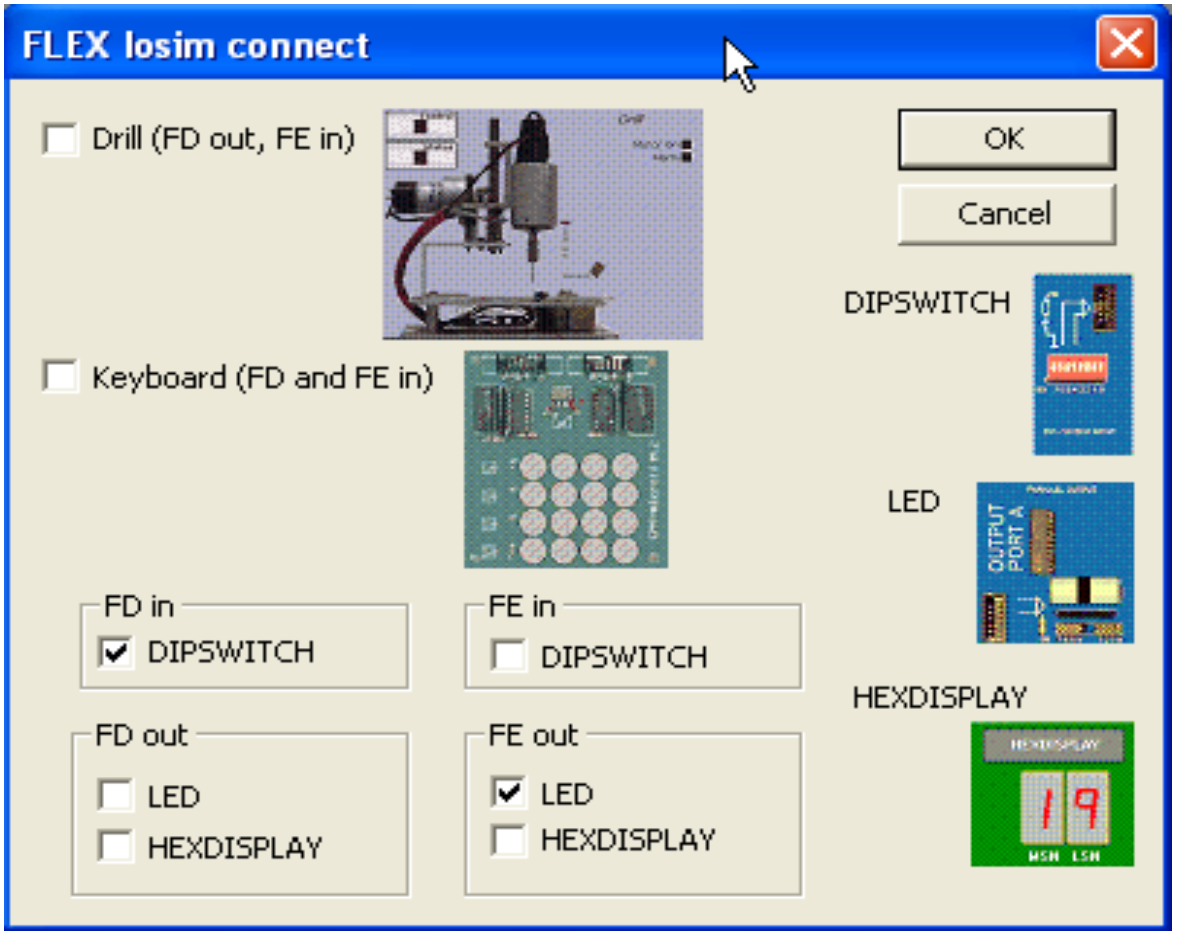

Varför Assemblerprogrammera?

”Borrprogram”

- **Positionera borr**
- **Starta borr**
- **Borra genom arbetsstycke**
- **...**

”Borrprogram”

```
        STA     BorrStyr
Loop    LDA     BorrStatus
        ANDA    #Mask1
        CMPA    #BorrNere
        BNE     Loop
        ---
```

Dagens mål:

- Skriva mycket enkla assemblerprogram
- Implementera flera instruktioner i styrenheten

Du ska kunna…

- **Adressering via Register X**
- **Hoppinstruktioner**
  - **Absoluta hopp JMP**
  - **Relativa hopp BRA (Branch)**
  - **Beräkna branch-offset**
- **Använda delar av utvecklingsmiljön för FLEX**
  - **Käll-, list- och laddfil**
  - **Assemblerdirektiv**
  - **FLEX-datorn**
  - **IO-Simulatorer**

Läs smart!
Lär dig mer!